

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 7 października 2015 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w sprawie z wniosku R. K. z udziałem E. R., B. K. i Ł. K. o częściowy podział majątku wspólnego E. R. i M. K. (1) oraz dział spadku po M. K. (1)

I. ustalił, że w skład majątku wspólnego byłych małżonków E. R. i M. K. (1) wchodziły:

- 1) telewizor S. (...)” o wartości 30 zł,
- 2) lodówka – zamrażarka A. o wartości 50 zł,
- 3) radiomagnetofon F. o wartości 40 zł,
- 4) regał, szafy, boazeria i wykładzina bez wartości
- 5) łóżko podwójne i dwie szafki o wartości 100 zł,
- 6) regał I. o wartości 100 zł,
- 7) meble z pokoju stołowego o wartości 800 zł,
- 8) zestaw wypoczynkowy o wartości 1.000 zł,
- 9) lustro o wartości 450 zł,
- 10) dywan o wartości 50 zł,
- 11) żyrandol o wartości 500 zł,
- 12) lampa gabinetowa o wartości 200 zł,
- 13) trzy plafony o wartości 6 zł,
- 14) meble kuchenne o wartości 470 zł,
- 15) wideoodtwarzacz A. o wartości 30 zł,
- 16) kuchenka A. o wartości 250 zł,
- 17) pralka C. o wartości 75 zł,
- 18) kombiwar o wartości 15 zł,
- 19) robot o wartości 30 zł,
- 20) okap kuchenny o wartości 40 zł,
- 21) telefon o wartości 5 zł,
- 22) pióro wieczne o wartości 120 zł,
- 23) aparat do odlewów I.-S o wartości 8.000 zł,
- 24) pozostałe wyposażenie pracowni protetycznej:

- a) mikrosilnik K. 10 o wartości 970 zł,
- b) piaskarka J. W. o wartości 710 zł,
- c) wiertła, frezy i pędzle bez wartości,
- d) porcelana firm (...), De-T., wosk, metal, akryl bez wartości
- e) 19 metalowo – stalowych 19 kostek o wartości 28,50 zł,
- f) okrawarka model EWA o wartości 350 zł,
- g) piaskarka (...) 11 o wartości 200 zł,
- h) piec do wyżarzania muf E. T. 80 o wartości 500 zł,
- i) piec do odlewów C. E. o wartości 5.000 zł,
- j) wibrator o wartości 100 zł,
- 25) samochód H. (...) nr rej. (...) o wartości 600 zł,
- 26) pieniądze w kwocie 27.000 zł,
- 27) nieruchomości położona w Ł. przy ul. (...), stanowiąca działkę gruntu oznaczoną nr 120/39, dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą (...) o wartości 80.000 zł;

II. ustalił, że w skład po M. K. (1) wchodziły:

- 1) ruchomości opisane w pkt I.1 – I.22;
- 2) udział wynoszący 1/2 w prawie własności ruchomości stanowiących wyposażenie pracowni protetycznej opisanych w pkt I.23 i I24. a – j;
- 3) samochód opisany w pkt I.25;

III. dokonał częściowego podziału majątku wspólnego E. R. i M. K. (1), działu spadku po M. K. (1) oraz zniesienia współwłasności w ten sposób że:

- 1) składniki majątkowe opisane w punkcie pkt I.1 – I.22 przyznał na własność R. K. ze spłatą na rzecz B. K. i Ł. K. kwot po 1.454 zł;
- 2) zasądził od Ł. K. na rzecz E. R. tytułem spłaty kwotę 4.000 zł;
- 3) zasądził od Ł. K. na rzecz R. K. tytułem spłaty kwotę 1.533 zł;
- 4) zasądził od Ł. K. na rzecz B. K. tytułem spłaty kwotę 1.533 zł

wszystkie kwoty płatne w terminie jednego miesiąca od dnia uprawomocnienia się orzeczenia wraz z odsetkami ustawowymi w razie uchybienia terminowi płatności,

5) ustalił, że ruchomości opisane w punkcie I. 24.a – j znajdują się w posiadaniu Ł. K. i zobowiązał uczestnika do ich wydania komornikowi celem sprzedaży zgodnie z postanowieniem wstępnym z dnia 24 lutego 2012 r.;

6) ustalił udziały w kwocie, która będzie uzyskana ze sprzedaży ruchomości opisanych w punkcie I. 24. a – j w ten sposób, że E. R. przyznał 1/2 tej kwoty, a R. K., Ł. K. i B. K. po 1/6;

IV. oddalił wnioski w pozostałej części,

V. ustalił, iż w wnioskodawczyni i uczestnicy ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w sprawie również w zakresie kosztów poniesionych przed Sądem II instancji;

VI. nie obciążył wnioskodawczyni i uczestników obowiązkiem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych również w zakresie kosztów związanych z postępowaniem przed Sądem II instancji.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiedli uczestnicy E. R. i Ł. K. skarżąc je w części:

- co do pkt I.24 oraz pkt III.2 w zakresie ustalenia, że aparat do odlewów C. E. wszedł w skład majątku wspólnego małżonków E. R. i M. K. (1) oraz w skład spadki po M. K. (1);
- co do pkt I.26 postanowienia w zakresie ustalenia, iż w skład majątku wspólnego małżonków E. R. i M. K. (1) wchodziły środki pieniężne w kwocie 27.000 zł, a nie wierzytelność w tej samej kwocie, jako że środki te zostały rozdysponowane przez M. K. (1) w trakcie trwania tej wspólności;
- co do pkt II postanowienia w zakresie w jakim nie uwzględnia w składzie majątku spadkowego po M. K. (1) udziału w wysokości 1/2 w wierzytelności w kwocie 27.000 zł;
- co do pkt II.1. i 3. postanowienia w zakresie w jakim w skład spadku wchodzi wskazane tam składniki majątku w ponad udział wynoszący 1/2 w prawie ich własności przypadający M. K. (1);
- co do pkt III.1 postanowienia w zakresie w jakim nie uwzględnia obowiązku spłaty na rzecz E. R. z tytułu podziału majątku wspólnego małżonków oraz w zakresie wysokości spłaty na rzecz Ł. K.;
- co do pkt III.3 i 4 w części przyznającej spłatę od Ł. K. na rzecz R. K. i B. K. ponad kwotę 1.433 zł;
- co do pkt III.5 w zakresie ustalenia, że ruchomość opisana w pkt I.24. i) znajduje się w posiadaniu Ł. K. z jednoczesnym zobowiązaniem go do wydania jej komornikowi celem sprzedaży.

W tak określonym zakresie zaskarżenia pod adresem rozstrzygnięcia zostały zgłoszone następujące zarzuty:

I. naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie:

1) art. 365 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 618 § 2 k.p.c., poprzez naruszenie powagi rzeczy osądzonej wyroku rozwodowego Sądu Wojewódzkiego w Łodzi z dnia 29 kwietnia 1997 r. co do orzeczenia o częściowym podziale majątku wspólnego E. R. i M. K. (1), w zakresie w jakim Sąd I instancji zaliczył przedmioty majątkowe przyznane ww. wyrokiem na wyłączną własność E. R. na poczet podziału majątku w niniejszym postępowaniu, pozbawiając tym samym uczestniczkę prawa do spłat z tytułu udziału w prawie własności składników majątku wspólnego dotychczas nie podzielonych, czym w istocie dokonał ponownego częściowego podziału majątku wspólnego;

2) art. 321 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez wydanie orzeczenia ponad przedmiot i żądania wniosków, polegające na ponownym uwzględnieniu przy dokonywaniu podziału składników majątku już podzielonych na mocy wyroku rozwodowego, pomimo że żaden z uczestników nie zgłaszał żądań w tym zakresie;

3) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez dowolną ocenę materiału zgromadzonego w sprawie i dokonanie w związku z tym błędnego ustalenia stanu faktycznego, polegające na:

- sprzecznym z zasadami logiki i chronologią zdarzeń (ustaloną przez sam Sąd I instancji) przyjęciem, że rozdysponowanie przez M. K. (1) kwotą 27.000 zł stanowiło konsekwencję częściowego podziału majątku wspólnego dokonanego wyrokiem rozwodowym Sądu Wojewódzkiego w Łodzi z 29 kwietnia 1997 roku, w sytuacji gdy M. K. (1)

rozdysponował ww. środki pieniężne przed datą zakupu nieruchomości przy ul. (...) (19 października 1993 r.), a więc na 4 lata przed dokonaniem częściowego podziału majątku, a jego zamiarem było ukrycie tych pieniędzy przed E. R.:

- ustaleniu stanu faktycznego nie wynikającego ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, iż E. R. dokonała umownego podziału częściowego majątku wspólnego z byłym małżonkiem M. K. (1) w zakresie ruchomości opisanych w pkt I. 1 – 22 postanowienia, samochodu H. (...) oraz oszczędności w kwocie 27.000 zł;

- nie ustaleniu, że w skład majątku wspólnego i skład majątku spadkowego wchodzi wierzytelność w stosunku do R. K., pomimo prawidłowego ustalenia, że doszło do przysporzenia z majątku wspólnego E. R. i M. K. (1) na rzecz wnioskodawczyni bez podstawy prawnej;

- przyjęciu, że w skład pracowni protetycznej, stanowiącej składnik majątku wspólnego E. R. i M. K. (1) wchodził aparat do odlewów C. E. o wartości 5.000,00 zł (pkt I.24.i postanowienia), w sytuacji gdy z zeznań świadków i wyjaśnień uczestnika Ł. K. wynika okoliczność przeciwna;

4) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie wskazanie podstawy prawnej, na jakiej Sąd I instancji przyjął, iż w skład majątku spadkowego po M. K. (1) wchodzi wyłączne prawo własności samochodu H. (...) oraz ruchomości opisanych w pkt 1.1-22, a nie udział w prawie własności ww. składników majątku w wysokości 1/2;

II. naruszenia przepisów prawa materialnego tj.

1) art. 211 i 212 k.c. w zw. z art. 623 k.p.c. i art. 43 k.r.o. poprzez dokonanie podziału majątku i zasądzenie obowiązku spłat w sposób nie wynikający z udziałów uczestników w majątku wspólnym i spadkowym, w szczególności poprzez nieuwzględnienie spłat na rzecz E. R. z tytułu jej udziału w wysokości 1/2 w prawie własności i praw wchodzących w skład małżeńskiego majątku wspólnego tzn. ruchomości opisanych w pkt I.1 – 22, samochodu H. (...) oraz wierzytelności w kwocie 27.000 zł wobec R. K.;

2) art. 31 k.r.o. w zw. z art. 37 § 1 pkt 4 i § 2 k.r.o. oraz w zw. z art. 405 k.c. poprzez ich niezastosowanie, skutkujące przyjęciem, że wierzytelność o zwrot nienależnego świadczenia w kwocie 27.000 zł nie weszła w skład majątku wspólnego E. R. i M. K. (1), ani w skład majątku spadkowego, przy braku potwierdzenia ważności czynności prawnej;

3) art. 1039 k.c. w zw. z art. 623 k.p.c. – ewentualnie w razie uznania przez Sąd, że wierzytelność wskazana powyżej nie weszła do majątku spadkowego po M. K. (1) – poprzez jego niezastosowanie i niezaliczenie darowizny dokonanej przez M. K. (1) na rzecz R. K. w kwocie 27.000 zł na schedę spadkową, a w konsekwencji nie uwzględnienie powyższej okoliczności przy ustalaniu wysokości wzajemnych spłat pomiędzy uczestnikami.

W konkluzji apelujący wnieśli o zmianę postanowienia w zaskarżonej części poprzez:

- uchylenie pkt I.24 i) postanowienia;
- zmianę pkt I.26 poprzez ustalenie, że w skład majątku wspólnego E. R. i M. K. (1) weszła wierzytelność względem R. K. o zwrot kwoty 27.000 zł, a nie środki pieniężne o tej samej wartości;
- zmianę pkt II.1 i II.3 poprzez ustalenie odpowiednio, że w skład po M. K. (1) wchodzi udział wynoszący 1/2 w prawie własności ruchomości opisanych w pkt I.1 – 22 oraz identyczny udział w prawie własności samochodu wskazanego w pkt I.25;
- zmianę pkt II.2 poprzez ustalenie, że w skład spadku nie wchodził piec do odlewów wskazany w pkt I.24 i);
- zmianę pkt II. poprzez ustalenie, że w skład po M. K. (1) wchodzi również udział wynoszący 1/2 w wierzytelności względem R. K. w wysokości 27.000 zł;

- zmianę pkt II. poprzez dokonanie częściowego podziału majątku wspólnego E. R. i M. K. (1) oraz działu spadku po M. K. (1) w ten sposób że:

- przyznać na wyłączną własność R. K. ruchomości opisane w pkt I.1 – 22 o łącznej wartości 4.362 zł oraz środki pieniężne w wysokości 27.000 zł, z obowiązkiem spłaty na rzecz E. R. w wysokości 15.681 zł oraz na rzecz Ł. K. i B. K. w wysokości 5.227 zł;

- przyznać Ł. K. prawo własności H. (...) i aparatu do odlewów I., z obowiązkiem spłaty na rzecz E. R. w wysokości 4.300 zł oraz na rzecz R. K. i B. K. w wysokości 1.433 zł;

- zmianę pkt III.5 poprzez uchylenie zobowiązania Ł. K. do wydania komornikowi ruchomości opisanej w pkt I.24 i).

Oprócz tego skarżący wnieśli jeszcze o przyznanie zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja w dużej mierze jest zasadna i jako taka zasługuje na uwzględnienie w kierunku postulowanym przez skarżących. Mianowicie w istocie rzeczy skarżący mają rację, iż Sąd Rejonowy podczas rozpoznawania niniejszej sprawy nie uniknął błędów i uchybień, które doprowadziły do wydania nieprawidłowego rozstrzygnięcia. Dokładnie rzecz biorąc konfrontacja kontrolowanego orzeczenia z wywiedzioną apelacją prowadzi do generalnego wniosku sprowadzającego się do niepoprawności toku rozumowania Sądu Rejonowego co do poszczególnych mas majątkowych podlegających podziałowi.

Pierwsza poważna usterka pojawiła się już na etapie ustalania składu majątku wspólnego byłych małżonków E. R. i M. K. (1). Na tej płaszczyźnie Sąd Rejonowy wprawdzie należycie zaliczył w poczet tegoż majątku kwotę 27.000 zł, jednakże nieodpowiednio zakwalifikował tę sumę do kategorii zasobów pieniężnych, będących w dyspozycji małżonków. Podkreślić przy tym należy, iż w uzasadnieniu Sądu I instancji co do tej kwestii występuje dysonans, pomiędzy poczynionymi ustaleniami faktycznymi, a wywodami zawartymi w rozważaniach. Poza tym dostrzec też tutaj można sprzeczność z wyrokiem rozwodowym wydanym dnia 29 kwietnia 1997 r. przez Sąd Wojewódzki w Łodzi. Przypomnieć należy, iż rzeczoną kwotą w październiku 1993 r. rozporządził samodzielnie M. K. (1), przekazując ją R. N. (potem po ślubie noszącą nazwisko K.), celem zakupu mieszkania. Taka adnotacja pojawiła się w stanie faktycznym, po czym w rozważaniach Sąd z zupełnie niezrozumiałych względów przyjął, iż to rozporządzenie pod tytułem darmym nastąpiło w ramach umownego podziału majątku wspólnego. Tymczasem jak słusznie zauważyli skarżący obie te czynności dzielił 4 – letni kres czasu, przy czym chronologicznie pierwsza była wspomniana darowizna. Istotne znaczenie miało też to, że M. K. (2) kierował się chęcią ukrycia majątku przed współmałżonką, co przecież jak by nie było zostało ujawnione w stanie faktycznym. Nie ulega przy tym wątpliwości, że była to dwustronna czynność prawna przekraczająca zakres zwykłego zarządu majątkiem wspólnym, wymagająca zgody uczestniczki, jak przewidywał art. 36 § 2 zdanie drugie k.r.o. w brzmieniu obowiązującym w chwili jej dokonania. Bezsporne jest, że uczestniczka nigdy nie wyraziła na tę czynność zgody, a ostatecznie odmówiła jej wyrażenia, czemu dała dobitny wyraz w toku niniejszego postępowania. W literaturze i orzecznictwie trafnie przyjmuje się, że jeżeli druga strona umowy nie skorzystała z uprawnienia przewidzianego w art. 37 § 2 k.r.o. i nie wyznaczyła małżonkowi terminu na potwierdzenie umowy, małżonek ma nieograniczony czas na potwierdzenie lub odmowę potwierdzenia umowy. Ustawodawca nie przewidział w art. 37 § 2 k.r.o. dla tej czynności jakiegokolwiek terminu, zatem może być ona dokonana przez małżonka także po ustaniu wspólności ustawowej w wyniku np. rozwodu lub śmierci małżonka, który dokonał czynności z osobą trzecią. Potwierdzenie lub odmowa potwierdzenia zależy więc wyłącznie od uprawnionego małżonka i może nastąpić nawet wiele lat po zawarciu umowy (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 1981 r., III CZP 1/81, OSNCP 1981, nr 8, poz. 145, oraz wyroki z dnia 25 kwietnia 1995 r., I CRN 48/95, OSNC 1995, nr 10, poz. 147, i z dnia 13 czerwca 2001 r., II CKN 507/00, OSP 2002, nr 1, poz. 3). Z tych też względów do czasu potwierdzenia lub odmowy potwierdzenia, umowa ma charakter czynności prawnej niepełnej (kulejącej), która z chwilą odmowy potwierdzenia staje się czynnością prawną nieważną ex tunc, a więc od chwili jej dokonania, z wszystkimi tego konsekwencjami. Dokonane na podstawie takiej umowy świadczenie staje się nienależne już od chwili, w której zostało dokonane i do

jego zwrotu stosuje się przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu (art. 410 k.c.). W konsekwencji przyjąć więc należy tak jak chcą skarżący, że jest to wierzytelność majątku wspólnego wobec R. K. z tytułu roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia.

Kolejne rażące wadliwości wystąpiły podczas ustalania zawartości majątku spadkowego pozostawionego przez zmarłego M. K. (1). Od razu nawiązując do poprzedniego fragmentu wskazać trzeba, iż Sąd błędnie nie uwzględnił w tej masie powyższej wierzytelności. Co prawda rzeczzone środki pieniężne rzeczywiście zostały rozdysponowane, niemniej jednak w ich miejsce w majątku wspólnym małżonków jako surogat pojawiła się wierzytelność o zwrot nienależnego świadczenia. Skoro zatem każdy z małżonków miał prawo do połowy tej kwoty, to składnikiem masy spadkowej był udział w 1/2 tejże wierzytelności.

Idąc dalej na aprobatę nie zasługuje wyrażone przez Sąd niższego rzędu zapatrywanie, że ruchomości wymienione w pkt I.1 – 22 i I.25 stanowiły wyłączną własność M. K. (1) i jako takie następnie podlegały dziedziczeniu przez jego spadkobierców. Poczyniona przez Sąd konkluzja była zaś pokłosiem niewłaściwej interpretacji powoływanego już wyroku rozwodowego, mocą którego nastąpił częściowy podział majątku o charakterze umownym. Jak się wydaje Sąd I instancji potraktował zawarte w wyroku rozwodowym postanowienie działowe jako rozstrzygnięcie częściowe. Tymczasem jest dokładnie na odwrót albowiem jak zgodnie przyjmuje się w doktrynie orzeczenie o podziale części majątku wspólnego w wyroku rozwodowym nie nosi przymiotu postanowienia częściowego lecz ma charakter zupełny. Identycznie zapatruje się na tą kwestię judykatura wedle, której od postanowień częściowych w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania cywilnego trzeba odróżnić postanowienia w sprawie o dział spadku (podział majątku wspólnego między małżonkami) ograniczony na podstawie art. 1038 k.c. – zgodnie z żądaniem wnioskodawcy – do części spadku (majątku wspólnego). Postanowienia takie, częściowe z punktu widzenia prawa materialnego, są postanowieniami zupełnymi z punktu widzenia przepisów procesowych, gdyż rozstrzygają o całym żądaniu przedstawionym pod osąd w danej sprawie. Stanowisko to potwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 6 stycznia 2000 r., I KKN 283/99, opubl. OSNC Nr 7 -8/2000, stwierdzając, że dział spadku obejmujący jego część (podział majątku wspólnego obejmujący jego część), orzeczony postanowieniem częściowym wydanym na podstawie art. 317 § 1 w zw. z art. 13 § 2, nie jest częściowym działem spadku (częściowym podziałem majątku wspólnego) w rozumieniu art. 1038 § 1 k.c. (w zw. z art. 46 k.r.o.). W powołanej sprawie rozwodowej o sygn. I C 420/96 występujący w charakterze powoda M. K. (1) wyraził zgodę aby żona zatrzymała mieszkanie i samochód marki T., rezygnując jednocześnie z jakichkolwiek spłat. Ceną za szybki rozwód bez orzekania o winie były majątkowe ustępstwa wobec E. R.. Natomiast Sąd Rejonowy nie zwrócił uwagi na te kwestie, w efekcie czego doszedł do niczym nieuzasadnionego przekonania, że uprzedni częściowy podział majątku wspólnego doniośle rzutował na sposób rozdzielenia pozostałych składników majątku. W ocenie Sądu zaspokojona wartościowymi przedmiotami E. R. zrzekła się bowiem reszty ruchomości i nie była zainteresowana spłatą w tym zakresie. Tymczasem uczestniczka przy okazji dokonywania częściowego działu spadku bynajmniej nic takiego nie oświadczyła. Warto zaznaczyć jest przy tym to, że wtedy zasadniczo nie było przeszkód do tego, aby od razu podzielić cały majątek, w tym także ruchomości ujęte w pkt I. 1 – 22 i samochód osobowy marki H.. Przyjąć zatem należy, że skoro M. K. (1) zgodził się na taki sposób podziału, to uważał go za sprawiedliwy i wyczerpujący ówczesne wzajemne żądania i pretensje stron. Prezentowane przez strony jasne i zdecydowane stanowiska nie pozwalały zaś na snucie domniemań, że zgoda stron obejmowała również przyznanie pozostałych składników majątkowych na wyłączną własność M. K. (1), a tak niestety w niedopuszczalny sposób postąpił Sąd. Poza tym zgodzić się też trzeba z pełnomocnikiem skarżących, który stwierdził, że gdyby wola stron była odmienna, to ponad wszelką wątpliwość znalazłaby ona odzwierciedlenie w treści wyroku rozwodowego, gdyż decydujące zdanie w tym zakresie należało przecież do samych zainteresowanych. Z uwagi na powyższe okazało się więc ostatecznie, że stan majątku spadkowego M. K. (1) wyglądał zupełnie inaczej, ponieważ był on ilościowo mniejszy i rodzajowo odmienny od tego ustalonego przez Sąd Rejonowy, obejmując między innymi udział wynoszący 1/2 w prawie własności ruchomości opisanych w pkt I.1 – 22, udział wynoszący 1/2 we własności samochodu wskazanego w pkt I.25 oraz udział wynoszący 1/2 w wierzytelności w kwocie 27.000 zł wobec R. K..

Stwierdzone powyżej mankamenty zgodnie z art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. wymagały więc odpowiedniej korekty pkt I.26, pkt II.1 i pkt II.3 kontrolowanego postanowienia z jednoczesnym dodaniem do ich treści pkt II.4.

Dokonane przez Sąd odwoławczy zmiany w zakresie poszczególnych mas majątkowych implikowały też wprost konieczność ingerencji w pkt III postanowienia dotyczący sposobu ich podziału i zniesienia współwłasności. Tytułem wyjaśnienia wskazać należy, że rolą Sądu w postępowaniu o podział majątku wspólnego i dział spadku jest doprowadzenie do optymalnego podziału składników tychże mas majątkowych, a zatem podziału, uwzględniającego wszelkie okoliczności mające w tym zakresie znaczenie, w tym w szczególności rodzaj i charakter składników owego majątku, jak też sytuację i interesy wszystkich zainteresowanych osób. Dla prawidłowego rozstrzygnięcia w przedmiocie postępowania koniecznym jest dostrzeżenie, że wedle regulacji art. 212 § 1 k.c. w ramach sądowego trybu zniesienia współwłasności preferowanym sposobem wyjścia ze wspólności jest podział fizyczny rzeczy. Zgodnie z § 2 art. 212 k.c. dopiero, gdy rzeczy podzielić nie można, może być ona przyznana stosownie do okoliczności jednemu ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych albo sprzedana stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego. Na gruncie przytoczonego unormowania w orzecznictwie i doktrynie podkreśla się, iż przy uwzględnieniu regulacji procesowych (art. 622 k.p.c. i art. 623 k.p.c.) należy przyjąć, iż założeniem norm regulujących zniesienie współwłasności jest w pierwszej kolejności uwzględnienie woli uczestników w zakresie sposobu jej zniesienia.

Ogólne zasady rozdziału pozostały takie same, albowiem ruchomości wymienione w pkt I.1 – 22 wciąż przypadają wnioskodawczyni R. K., podobnie zresztą jak wierzytelność w kwocie 27.000 zł, która została przez nią spożytkowana. Natomiast Ł. K. przyznano ruchomości w postaci aparatu do odlewu I.-S (pkt I.23) oraz samochodu osobowego marki H. (pkt I.25). Poza tym Sąd Rejonowy słusznie też dostrzegł, że wyposażenie pracowni protetycznej (pkt I.24 a – j) nadal znajduje się w gestii Ł. K., który nie jest nim zainteresowany, wobec czego odnośnie tego sprzętu w rachubę wchodzi sprzedaż w trybie licytacji, po uprzednim wydaniu komornikowi. Uzyskana tą drogą cena należy się zaś w połowie E. R. oraz pozostałym uczestnikom po 1/6 części.

Najpoważniejsze modyfikacje na tej płaszczyźnie sprowadzały się do ponownego określenia wzajemnych spłat w relacjach pomiędzy poszczególnymi uczestnikami oraz należytego wyeksponowania pozycji E. R..

Łączna wartość majątku wspólnego podlegającego podziałowi kształtowała się na poziomie 39.961 zł, a zaliczały się do niego ruchomości z pkt I.1 – 22 o łącznej wartości 4.361 zł, aparat do odlewów z pkt I.23 – o wartości 8.000 zł, samochód H. (...) pkt I.25 – wart 600 zł oraz wierzytelność z pkt I.26 w wysokości 27.000 zł. Skoro udziały obojga małżonków były równe, to E. R. należała się połowa czyli 19.980,50 zł. Z kolei wobec rozdzielenia wspomnianych składników pomiędzy dwie osoby, do spłaty w odpowiednich częściach zostali zobligowani R. K. poprzez zapłatę kwoty 15.680,50 zł ($4.361 + 27.000 \div 2$) oraz Ł. K. drogą uregulowania kwoty 4.300 zł ($8.000 + 600 \div 2$).

Natomiast w ramach działu spadku po M. K. (1) do rozdysponowania pozostała pula w rozmiarze 19.980,50 zł, przypadająca jego spadkobiercom w osobach drugiej żony R. K. oraz dwójki synów Ł. i B.. Zastosowany przez Sąd mechanizm wyliczeń znów za punkt wyjścia miał kwoty faktycznie otrzymane przez poszczególne osoby. Skoro więc większość spadku po mężu w kwocie 15.680,50 zł (w tym ruchomości 2.180,50 zł + 1/2 wierzytelności – 13.500 zł) dostała R. K., to musi ona spłacić co do zasady synów zmarłego kwotami 5.226,83 zł ($15.680,50 \div 3$). Pozostała część czyli 4.300 zł (1/2 aparatu – 4.000 zł + 1/2 samochodu – 300 zł) dostała się w ręce Ł. K., dlatego też ma on obowiązek wypłacić pozostałym stosowne udziały spadkowe w wysokości po 1.433,33 zł ($4.300 \div 3$). W tym fragmencie postanowienie zostało więc kompleksowo zmienione na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Jego konstrukcja od strony technicznej wyglądała zaś w ten sposób, że pełne spłaty zostały zasądzone na rzecz B. K., w tym od matki – 5.226,83 zł i od przyrodniego brata – 1.433,33 zł. Z kolei wobec tego, iż R. K. i Ł. K. byli wzajemnie zobowiązani do uiszczenia sobie określonych kwot, obie te należności zostały skompensowane, w efekcie czego R. K. winna przekazać Ł. K. kwotę 3.793,50 zł ($5.226,83 - 1.433,33$).

W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy nie dopatrywał się już potrzeby dalszej ingerencji w treść kontrolowanego postanowienia. Na tej płaszczyźnie nie może się bowiem ostać zapatrywanie skarżących, że w skład majątku wspólnego nie wchodził piec do odlewów C. E. o wartości 5.000 zł (pkt I.24 i). Przyczynkiem do takiej konkluzji były zaś zeznania świadka S. M. (k. 182 – 183), który rzekomo stwierdził, że piec był jego własnością. Tymczasem świadek nic takiego nie powiedział, a w swojej relacji dość dokładnie opisał przebieg współpracy z M. K. (1). Ich wzajemne powiązania polegały zaś na tym, że S. M. dzięki swoim zagranicznym kontaktom miał możliwość zdobycia wysoko specjalistycznego sprzętu

stomatologiczno – protetycznego, którym był zainteresowany M. K. (1). Tą drogą dostarczył też wspomniany piec, który został przez niego zamówiony w Szwecji. Co prawda brak jest tutaj dokumentów dotyczących nabycia, jednakże nie ma wątpliwości, że to urządzenie trafiło do M. K. (1) i było przez niego użytkowane. Z kolei całokształt okoliczności wskazuje na to, że M. K. (1) traktował to urządzenie jako swoją własność, zwłaszcza że rozliczał się następnie ze S. M., zwracając mu pieniądze za dostarczony sprzęt. Potwierdzenie tego można jeszcze znaleźć w zeznaniach świadka M. Z. (k. 97), ponieważ słyszała ona że S. M. kupił do pracowni M. K. (1) piec do odlewów. Na koniec wspomnieć jeszcze trzeba, że jako nazbyt kategoryczne jawi się twierdzenie apelacji, że rzeczony urządzenie nie znajduje się we władaniu Ł. K.. Istotnie nie do końca wiadomym gdzie fizycznie znajduje się piec, ale nie można przeoczyć wypowiedzi samego Ł. K., który początkowo sygnalizował, że wziął piec na przechowanie (stosowne oświadczenie w tym przedmiocie złożył nawet na komendzie Policji – k. 425), a potem tłumaczył, że być może zalega on w piwnicy (k. 689).

Wskutek powyższego Sąd odwoławczy poprzez pryzmat art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. negatywnie ustosunkował się do reszty apelacji skarżących.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego zostało wydane wedle zasady statutowanej przez art. 520 § 1 k.p.c. W niniejszej sprawie nie ma bowiem jakichkolwiek podstaw do odstąpienia od wyrażonej w powołanym przepisie ustawy zasady ponoszenia przez uczestników postępowania kosztów związanych z ich udziałem w sprawie. Zważyć bowiem należy, iż niniejsza sprawa jest sprawą rozpoznawaną w postępowaniu nieprocesowym, a każdy z uczestników był w równym stopniu zainteresowany w jej rozstrzygnięciu.